

PÁZMÁNDI ZSUZSANNA

**A SZOCIÁLPEDAGÓGIA SZAKOS HALLGATÓK
KÉPZÉSE ÉS A TEREPGYAKORLATOK
SZERVEZÉSE AZ ESZTERHÁZY KÁROLY
TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLÁN**

RESÜME: Im Schuljahr 1991/92 begann an der Pädagogischen Hochschule Eszterházy Károly die Fachbildung für Sozialpädagogik. Durch diesen Beitrag sollten Ziele und Aufgaben dieser Ausbildung vorgestellt werden. Die vorliegende Arbeit möchte vor allem die Tests zur Beurteilung der Berufsfähigkeit sowie das theoretische Konzept der Studienfachstruktur und die Bildungsstruktur präsentieren. Darüber hinaus werden hier noch die Organisationsform und der Terminplan der beruflichen Praktika dargestellt.

Abschließend wird das Anforderungssystem des Studienfaches Sozialpädagogik beschrieben, d.h. diejenigen Kenntnisse, Fähigkeiten und Werte, die ein Sozialpädagoge besitzen soll.

I. A képzés általános céljai és feladatai

A szociálpedagógusképzés az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola Pszichológia Tanszékének szervezésében az 1991/92-es tanévben indult kétszakos képzés keretében, ami illeszkedik főiskolánk jelenlegi képzési szisztémájához. Biológia, német és angol szak mellé lehetett másodikként felvenni a szociálpedagógia szakot. A következő tanévtől új szakpárként belépett a történelem.

1. *A szociálpedagógus képzés indoklása*

A magyar társadalomban folyamatosan növekszik a gyermekek és a fiatalok körében a deviancia és a marginalizálódás veszélye. A jelenlegi tanárképzésben nem készítik fel a hallgatókat arra, hogy ezekkel a problémás fiatalokkal megfelelő szakértelemmel tudjanak foglalkozni.

A szociális gondoskodás egyik területe az iskolán/intézményen belüli támogatás, a segítő funkciók megszervezése. Társadalmi és szakmai szükségletté vált olyan szociálpedagógusok képzése, akik az iskolai/intézményes szemléletváltás és az iskolai humanizálás segítői lehetnek, valamint speciális ismeretanyagukkal felvilágosító, orientáló és fejlesztő munka elvégzésére képesek. Ezért szükséges a pedagógus képzésben új képzési formák és tartalmak bevezetése.

2. *A képzés célja* a hallgatók felkészítése a szociálpedagógiai tevékenységre, feladatokra, szerepekre, pszichológiai és pedagógiai ismeretek elsajátítása, szociális és pedagógiai képességek fejlesztése.

Cél az így kialakított hivatásbeli tudás, a szociális érzékenység és a szakmai-etikai értékek egységbe szervezése a kongruens, autonóm személyiséggé váló szakemberben.

3. *A képzés feladatai:*

a.) Olyan átfogó pedagógiai műveltség kialakítása, amely lehetővé teszi, hogy a végzett hallgató a sérült, hátrányos helyzetű gyerekek és fiatalok problémáit adott társadalmi összefüggésében és egy teljes és egészséges emberkép alapján helyesen értelmezze és helyesen is oldja meg ezen problémákat.

b.) Olyan komplex szaktudományi és módszertani ismeretrendszer nyújtása illetve elsajátítása, amely képessé teszi a hallgatót – az életút távlati fejlődésével alapján – a rábízott gyermekek és fiatalok normális családi életre vezető, zavarkiegyenlítő, pótló és korrigáló nevelésére.

c.) A képzés egész folyamatának olyan kialakítása, amely biztosítja:

- > a hallgató konstruktív humanista értékrendjének megszilárdítását;

- a hátrányos helyzetű, sérült, vagy éppen bűnöző gyermek és fiatal iránti pozitív érzelmi beállítódás kialakulását;
- az empátia, a kommunikációs képesség és az önálló szakmai gondolkodás kifejlődését;
- a tanáregyéniessé válás megindulását;
- stressztűrő életvezetését;
- mentálisan is egészséges személyiség kialakulását.

4. *Specializációk*

Az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolán a beindított szociálpedagógia szakon belül

- gyermek- és ifjúságvédelmi nevelőtanári és
- tanácsadó tanári

specializáció felvételét biztosítjuk, amelyről a végzett hallgató diplomájában betétlapon tanúsítványt kap.

Ezen specializációk a jelenlegi intézményrendszerünkben és intézményhálózatunkban meglévő hiány pótlását célozzák. Nincsenek az intézményekben speciálisan felkészített, gyermek- és ifjúságvédelemben jártas pedagógusok valamint humán szolgáltatásra felkészített szakemberek, akik alkalmasak a prevencióra és a korrekciós nevelés feladatainak megoldására.

a.) *A gyermek- és ifjúságvédelmi nevelőtanári specializációt* az indokolja, hogy a mai magyar társadalomban folyamatosan növekszik az ifjúság körében a deviancia. A társadalomban lezajló változások hatására a családok jó része elbizonytalanodik, sok a munkanélküli, így a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek száma folyamatosan emelkedik.

A tanárképzésben nem jelenik meg az a szakmai kompetencia, ami erre az egyre növekvő rétegre és korosztályra irányítva végezne működését.

Speciális pedagógiai, pszichológiai, jogi és szociológiai ismeretekkel bíró szakemberek segítségével, támogató technikák bevezetésével valósítható csak meg a súlyos pszichés és nevelési deficitok pótlása, korrekciója.

b.) *A tanácsadó tanári specializációt* azért tartottuk szükségesnek és fontosnak, mert a jelenlegi iskolarendszerben nincs olyan tanácsadói szakértelemmel támogatott, életút-szemléletű segítő szol-

gáltatás, amely az iskolai élet, de a felnőtt élet különböző területein is megjelenhet.

A tanácsadó humán szolgáltatás, amelyben az egyén szempontjából fontos ismeretek és információk átadása történik meg.

A társadalmi beilleszkedés – az egyéni boldogulás – útját az iskola és a szakmaválasztás nagymértékben meghatározza. Ez a választás sok fiatal esetében nem történik meg sikeresen. A tanácsadó abban az útkeresésben nyújthat segítséget, hogy a fiatal a számára legmegfelelőbb döntéseket hozza, ha választási helyzetbe kerül. Egyben tudatosítja a személyiség érték- és érdekérvényesítésének útját, a kockázatvállalás és az újrakezdés szükségességét és lehetőségét. Az ehhez kapcsolódó technikák általában jól kidolgozottak, ezek elsajátíttatása a specializáció céljaként jelenik meg.

5. Felvételi követelmények

A képzés céljából és feladataiból adódóan a felvételi követelmény a szociálpedagógia szakra a következő:

A felvételi tárgy pszichológia, mely két részből áll:

- pályaalkalmassági vizsgálat;
- elméleti szóbeli vizsga.

A pályaalkalmassági vizsgálat kizáró jellegű. Amennyiben a felvételiző az alapkövetelményeknek nem felel meg, elméleti szóbeli felvételi vizsgát már nem tehet.

A pályaalkalmassági vizsga három fő részre bontható.

- 1.) Képességvizsgálat
- 2.) A motivációs struktúra vizsgálata
- 3.) Személyiségvizsgálat.

1.) Képességvizsgálatok során alkalmazott teszteljárások

a.) Brengelman-féle D2 figyelemvizsgáló módszer. Segítségével a figyelmi teljesítmény mennyiségi és minőségi jellemzői követhetők nyomon. Az értékelésben előnyben részesítjük a jó tempóban és kevés hibaszázalékkal végzett munkát.

b.) AMTHAUER-féle Intelligencia-struktúra teszt /IST-A forma/

Azt vizsgáljuk ezzel, hogy mennyire alkalmasak a jelöltek a felsőoktatásban való részvételre. Egyes altesztjei a következő területekről nyújtanak felvilágosítást.

I. Mondatkiegészítés: a praktikus lényeglátást, a gondolkodás önállóságát vizsgálja.

II. Szókiválasztás: az induktív nyelvi gondolkodást, a jelentés-tartalmak felfogásának képességét vizsgálja.

III. Analógiák: a kombinációs képességet, a gondolkodás mozgékonyágát és alaposságát vizsgálja.

IV. Közös jegyek: az absztrakciós készséget és fogalomalkotást vizsgálja.

V. Számolási feladatok: az egyszerű gyakorlati számolást vizsgálja

VI. Számsor: az induktív számolási gondolkodást vizsgálja.

VII. Figura kiválasztás: a térelképzelést vizsgálja. Ezen belül a gondolkodás szemléletes egészét és a konstruktív elemeit igényli.

VIII. Kockafeladatok: a térelképzelés analitikus elemeit vizsgálja.

IX. Emlékezet: a megtanult szavak megőrzését és felidézését vizsgálja.

Az értékelésnél mindig az adott felvételiző csoport átlagához viszonyítjuk az adandó pontokat. A maximális pontszám az átlagtól 2 SD-val /Standard deviáció/ pozitív irányban eltérő felvételizőnek jár.

2. A motivációs struktúra vizsgálata

a.) SKAWRAN II. motivációs kérdőív

Segítségével meghatározható az egyén munkatevékenységgel szembeni igénye, hogy milyen belső szükségleteket szeretne kielégíteni tevékenységével. A kérdőív a pályákon lehetséges önmegvalósítási módok felől vált ki reakciókat, illetve szolgáltat információkat.

A kérdőív szerint két csoportban differenciálhatók a válaszok.

Ezek a csoportok a következők:

1. a munka jellege
2. a változatosság igénye
3. a tudományos /elméleti/ munka iránti vonzódás
4. a tevékenységben megnyilvánuló esztétikai igény
5. a szociális szükséglet
6. a problémamentes, kényelmesen végezhető tevékenység igénye
7. a tevékenységtől elvárt önértékezés igénye.

Az értékelésben a legmagasabb pontszám azoknak jár, akiknél

➤ a változatosság igénye (2),

- a szociális szükséglet (5),
 - a tevékenységtől elvárt önértéktérzés (7).
- a három vezető motívum, a belső ösztönző.

b.) SUPER-féle munka érték-preferencia kérdőív 15 értékdimenziót képvisel, melyek a következők:

1.) Szellemi ösztönzés	10.) Önérvényesítés
2.) Altruizmus	11.) Hierarchia
3.) Anyagi ellenszolgáltatás	12.) Fizikai környezet
4.) Változatosság	13.) Munkateljesítmény
5.) Függetlenség	14.) Irányítás
6.) Presztízs	15.) Kreativitás
7.) Esztétikum	
8.) Társas kapcsolatok	
9.) A munkával kapcsolatos biztonság	

Legmagasabbra értékkeljük azokat a hallgatókat, akiknél az első öt érték körben a szellemi ösztönzés, altruizmus, társas kapcsolatok, önérvényesítés, kreativitás értékdimenziók közül három vagy ennél több szerepel.

3. Személyiségvizsgálat

a.) Brengelman-féle kérdőív /extroverzió-introverzió, a neuroticitás illetve a rigiditás mértékéről ad tájékoztatást/.

b.) P.F.T. – Rosenzweig frusztrációs próbája

c.) Koch-féle Fa-teszt

d.) Zulliger-teszt diapozitív változata, csoportos felvétel.

A kapott eredményeket felvételi pontokra számítjuk át, és az így elérhető 15 pontból legalább 5 pontot el kell érni ahhoz, hogy szóbeli vizsgára bocsátható legyen a felvételiző.

A pályaalakalmassági vizsgálat az írásbeli felvételi vizsgát helyettesíti.

II. A tantárgy struktúra elméleti koncepciója

A tantárgy struktúra összeállítása során abból indultunk ki, hogy a szociálpedagógusnak mi a működési területe. Megnéztük az ehhez kapcsolódó tevékenység köröket, és ehhez gyűjtöttük össze a szükséges tantárgyakat, az elméleti anyagot és a terepeket is, ahol a gyakorlatot végezhetik a hallgatók.

A szociálpedagógus működési területe

- Általános iskolák
- Középiskolák
- Gyermekvédelmi intézmények /GYIVI, nevelőotthon, Gyermekváros stb./
- Fiatalok számára szociális és információs tanácsadó irodák, szociális szolgáltató központok
- Komplex nevelési intézmények

A szociálpedagógus fő feladata az egyén képességeire, érdeklődésére és motivációjára építő, humán értékeket tudatosan vállaló személyiség fejlődésének a támogatása, életút-szemléletű szolgáltatás.

A szociálpedagógus tevékenység fő területei:

- egészséges, harmonikus életvezetésre nevelés /prevenció, képesség- és személyiségfejlesztés/;
- pályaválasztásra való felkészítés /döntés előkészítés/;
- veszélyeztetettekre irányuló tevékenység /személyiség- és tanulási, szociális problémák kezelése/.

A képzés során tehát a fő feladat a tevékenységi területekre való elméleti és gyakorlati felkészítés.

Bármely működési területen dolgozik a szociálpedagógus, akár iskolában, akár más intézményben, a mindennapi munkájában alapvető a személyiségfejlesztés, a tanácsadás, a döntéshozatal előkészítése, – életúttervezés, és sokszor találkozik tanulási zavarokkal küszködő gyermekekkel.

Ezen feladatok ellátáshoz szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek adják a tantárgystruktúrát.

A képzés tartalma, belső arányok

➤ Általánosan művelő tárgyak	150 óra	7%
➤ Szaktudományi, szakképzési feladatok	900 óra	41%

➤ Gyakorlati felkészítés	750 óra	34%
➤ Szakmai képzést segítő stúdiumok	400 óra	18%

Átfogó tudományterületek

- társadalomismeret
- társadalom- és szociálpolitika
- pszichológia
- pedagógia
- szociális munka
- jog

Mindezek alapján a képzés struktúrája részletesen a következő.
/Nem tartalmazza a tanári szakhoz kapcsolódó pedagógiai tárgyakat./

	I. félév	II. félév
I. évf.	Bevezetés a pszichológiába Bevezetés a szociológiába Jogi alapismeretek Közgazdasági alapismeretek	Személyiséglélektan Szervezetszociológia Jogi alapismeretek Közgazdasági alapismeretek Személyiségfejlesztő tréning /önismereti/
II. évf.	III. félév Fejlődés- és neveléslélektan Családszociológia Személyiségfejlődés zavarai Személyiségfejlesztő tréning /önismereti/ Gyógypedagógiai alapismeretek	IV. félév Szociálpszichológia Szociálpolitika Munka- és deviancia jogi kérdései Pszichiátriai alapismeretek Pályapedagógia Személyiségfejlesztő /Gordon: T.E.T./
tréning		
III. évf.	V. félév Személyiségfejlesztő tréning /autogén tréning/ Gyermek- és ifjúságvédelem Társadalmi beilleszkedési zavarok /TBZ/	VI. félév TBZ Tanácsadás elmélete és módszertana Szociális munka

Tanácsadás elmélete és
módszertani kérdései
Fejlesztő pedagógia

Drámapedagógia

Játékpedagógia

IV. évf. VII. félév

Tanulási technikák és stratégiák
Egyéni tanácsadás-életúttervezés
Értéktisztázás

VIII. félév

Komm. és konfliktus kezelés
Csoportos tanácsadás

Ebből a táblázatból kitűnik, hogy I. és II. évfolyamon főleg elméleti alapozás történik. Az elméletet úgy válogattuk, hogy alkalmas legyen majd a terepgyakorlaton a munkára.

A szociológia, társadalomismeret oktatásának célja a társadalom mozgásfolyamatainak, működészavarainak megismerése, összefüggéseinek megvilágítása. A szocializációs közegek kölcsönhatásának megértése, a kölcsönhatás befolyásolásához szükséges eszközök megismerése.

A pszichológia oktatásának célja, hogy olyan elméleti és gyakorlati ismereteket adjon, és olyan készségeket fejlesszen ki, amelyek a problémamegoldás segítéséhez, az életmód és életvezetés formálásához és a szocializációs zavarok prevenciójához, korrekciójához szükségesek. A pszichológia oktatás során fel kell készíteni a hallgatókat arra, hogy ismerjék az ember szociális fejlődését segítő és akadályozó családi minták szerepét, tájékozódjanak az egyén és csoport kölcsönhatásairól, a személyiségfejlődési zavarok okairól, megjelenési formáiról, a korrigálás lehetőségeiről.

A pedagógia oktatásának célja a hallgatók gyakorlati pedagógiai képességeinek megerősítése. Vagyis olyan pszichológiai alapokra épülő tudás kialakítása, amely képessé teszi a végzett hallgatót a pedagógiai folyamatok tudatos irányítására, a csoportformálás és az egyedi személyiségfejlesztés programjainak elkészítésére, a fejlődés nyomon követésére, a fejlődési szintek, elakadások diagnosztizálására. Fontos, hogy a tanulási folyamat szervezési ismereteire építve elsajátítsák a szabadidős tevékenységek szervezését.

A pedagógiai ismeretanyag nagy részét a tanárszakjukhoz kapcsolódóan sajátítják el a hallgatók.

Mind a gyermekvédelemben, mind a pályaválasztási tanácsadó munkában felmerül a jogi és gazdaságismeret igénye, ezért szerepel a tantárgy struktúrában a jog és közgazdaságtan.

III. Személyiségfejlesztő tréning

Négy féléven keresztül történik a hallgatók részére személyiségfejlesztés. Ezeken a foglalkozásokon a részvétel nem kötelező /önkéntes/. Az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a hallgatók igénylik ezeket a foglalkozásokat, mindenki részt vesz benne.

Feladat: A programban a hallgatók járják végig a Piaget-féle szocializációs modellt, három egymásra épülő szakaszát. Érzelmi, értelmi és szociális hangsúlyú foglalkozások keretében éljük újra és tudatosítsák önmagukhoz és a másikkal való érzelmi kötődésüket, az önálló állásfoglalás élményét, konfrontációs technikáikat.

1. *Az első félévben feladat:* érzelemfejlesztés, öndefiníciós törekvéseket támogatva és annak alapján a decentrális érzelem egyensúlyának megvalósításával.

Az önismereti, érzelemfejlesztő foglalkozások fő célja a saját érzelem felismerése és annak kezelése. A problémahelyzeteket, játéktechnikákat azokra a szerepkörökre építjük, amelyekkel kapcsolatban érzelmek tisztázását kívánjuk elérni: gyerek–szülő, gyerek–gyerek, diák–tanár, diák–diák szerepekben.

2. *A második félévben a feladat:* értékfeltárás, saját értékek tisztázása, mások értékeivel való azonosság-élmény, illetve ütköztetési lehetőségek technikájának elsajátítása.

Az értékfeltáró foglalkozások célja, hogy felfedje a társadalmi értékeknek azt a sajátos személyszintű feldolgozását, amelyek a hallgatók kognitív struktúráját jellemzik. A hangsúly a személyszintű feldolgozás megismerésére tevődik, vagyis arra, ahogyan a foglalkozások tartalmát adó feltáró munkában teljesen vagy részlegesen elutasítanak értékeket, vagy átalakítják, illetve újrastrukturálják azokat.

Cél, hogy a hallgatók megtapasztalják, hogy az értékeik mennyiben döntésbefolyásolók, cselekvésre mozgósítók, milyen orientáló erővel bírnak.

3. *A Gordon-féle Tanári Eredményesség Tréning* beiktatása azért fontos, mert mind az oktató-nevelő munka során, mind a szociálpedagógus munkája során az eredményesség egyik legfontosabb feltétele a hatékony emberi kapcsolatok kialakítása.

A nyílt és őszinte, kétirányú kommunikáció, a kreatív problémamegoldás, kapcsolatteremtési és kezelési együttműködési készség

fejlesztése a cél. Nemcsak a szülő–gyerek, tanár–gyerek, vezető– beosztott kapcsolatra, hanem valamennyi emberi kapcsolatra dolgozta ki Gordon újfajta modelljét.

Ez nagy segítséget nyújt a gyerekekkel a jó kapcsolat kialakításában, a problémák, konfliktusok megoldásában. Olyan technikákat sajátítanak el, amelyek hatékonyabbá, eredményesebbé teszik a mindennapos munkájukat.

Autogén tréning

A nyugodt, kiegyensúlyozott pszichés állapot elengedhetetlen követelmény a szociálpedagógusok számára. A pszichés feszültséget – ami a segítő szakmában dolgozóknál elég nagy – csökkenteni lehet az autogén tréning elsajátításával. A tréning célja, hogy a hallgatók tanulják meg azt a módszert, ami a későbbi gyakorlati munkájukban hasznos lehet.

IV. A terepgyakorlatok szervezeti felépítése.

A terepgyakorlatok csoportos hospitálásból és különböző feladatok elvégzéséből tevődnek össze. A terepgyakorlaton a hallgatók konkrét pedagógiai technikákat próbálnak ki és gyakorolnak. Ez a következőképpen történik.

Első szakaszban a különböző technikákat a képző intézményben megismerik, saját élményben megcsinálják főiskolai oktatóval.

A második szakaszban a megismert technikákat önállóan vagy párban kipróbálják és begyakorolják a különböző terephelyszíneken, és ehhez szupervíziót vesznek igénybe.

A gyakorlat során a következő feladatokat kell elvégezniük a hallgatóknak:

- értékfeltárás,
- konfliktuskezelés,
- egyéni és csoportos tanácsadás,
- tanulási stílus/tanulási technikák,
- a drámapedagógia és
- a játékpedagógia keretén belül megismert személyiség- és készségfejlesztő eljárások, különböző játékok alkalmazása iskolai és iskolán kívüli tevékenységi formákon és különböző korosztályokban. Speciális technikák, tanulási zava-

rokkal, személyiségproblémával küzdő gyermekek drámajátékai.

A gyakorlatok szervezésének kérdései

1.) A hallgatók munkájának szervezése

A gyakorlatokat négy csoportba lehet osztani.

a.) csoportos hospitálások

➤ **nem szakmai jellegű** intézménylátogatás, ahol a cél az élményszerzés, ismerkedés az adott intézmény szervezeti felépítésével, munkájával, speciális feladataival. A legfontosabb pedagógiai-pszichológiai problémákról is kapnak tájékoztatást.

➤ **szakmai jellegű** csoportos hospitálás, ahol a cél különböző foglalkozások megtekintése, jegyzőkönyv készítése a látottakról, amelyeket a képző intézményben megbeszélnek.

b.) 3–2–1 fős gyakorlatok

Itt a cél, a feladat az, hogy a főiskolán megismert konkrét pedagógiai technikákat kipróbálják és gyakorolják az adott terepen dolgozó tereptanár irányításával és a képző intézményen belüli szupervizorral.

Ezt a kétfajta gyakorlatot a képző intézmény szervezi meg, az intézmény által kijelölt helyre kell menniük a hallgatóknak. A számításba jövő intézmények:

- általános- és középiskolák,
- GYIVI
- Gyermekváros
- Nevelési Tanácsadó

c.) A hallgató végez még gyakorlatot saját maga választott terepen – ez szupervízió nélküli (pl. nyári tábor, Gyermekszabadidő központ). Erről a gyakorlatról a hallgatók esetleírást vagy csoportfolyamat leírást készítenek. A gyakorlatnak ezt a részét tehát az írásos anyaggal ellenőrizzük.

d.) Összefüggő négy hetes egyéni gyakorlat a b.) pontban felsorolt intézmények valamelyikében hallgatói választás alapján.

A gyakorlatok ütemezése.

Idő	Tantárgy	A gyakorlat formája	Gyakorlat helye
IV. félév	Nem szakmai jellegű csoportos hospitálás a különböző intézményekben, ahol a későbbiekben a gyakorlatot fogják végezni.		
V. félév	Gyermekevédelem	Kiscsoport (15 fő)	GYIVI, Gyermekeváros
	Tanácsadó	5 fős csoportokban	Általános iskola
	Fejlesztő pedagógia	5 fős csoportokban	Nevelési Tanácsadó
VI. félév	Gyermekevédelem	3 fős csoportokban	GYIVI Gyermekeváros
	Tanácsadás	4 fős csop. 2 fős csop.	Általános iskola Középiskola
	Játékpedagógia	3 fős csoportokban	GYIVI Eger
	Drámapedagógia	egyéni	Általános iskola Gyermekeváros
VII. félév	Tanulási stratégiák	egyéni	Általános iskola Középiskola
	Életúttervezés	egyéni	Középiskola
	Gyermekevédelem	egyéni	GYIVI, Gyermekeváros
	Tanácsadás	egyéni	Középiskola
VIII. félév	Kommunikáció és konfliktuskezelés	2 fős csoportokban	A hallgató által választott
	Értéktisztázás	2 fős csoportokban	
	Tanácsadás	egyéni	
	4 hetes összefüggő egyéni gyakorlat		intézményben

2. A tereptanárok felkészítése a hallgatók fogadására

A felkészítés több tényezőből tevődik össze.

a.) A tereptanárok tájékoztatása a gyakorlati képzés struktúrájáról, és arról, hogy a saját munkaterületük hogyan illeszkedik a gyakorlati képzésbe.

b.) Részletes információkat kapnak arról, hogy a hallgatóknak milyen feladatokat kell végezniük a gyakorlat során, melyek azok a konkrét pedagógiai technikák, amelyeket ki kell próbálniuk és gyakorolniuk kell.

c.) A tereptanárok számára esetleg ismeretlen pedagógiai technikák bemutatása saját élményű csoportban. Itt azok a technikák jönnek szóba, amelyeket a hallgatók fognak gyakorolni.

d.) Részletesen tisztázzuk a tereptanárok feladatait a gyakorlatvezetés során.

e.) Megbeszéljük a hallgatók gyakorlatának elemzési-értékelési módszerét.

f.) A tereptanárok és a képzőintézmény oktatói közötti rendszeres tapasztalatcsere, együttműködés biztosítása.

3. A terepgyakorlaton közreműködők kötelezettségei */tervezet/*

a.) A főiskola kötelezettségei

Biztosítja a gyakorlatok lebonyolításához szükséges anyagi és személyi feltételeket.

A tanszék megbízásából egy oktató felel a gyakorlatok tartalmi lebonyolításáért, illetve a terepkoordinátorral közösen a megszervezéséért.

Aktív kapcsolat tartása a tanszék a hallgató és a terep között. A tanszék köteles hetente szupervízióban megbeszélni a gyakorlat tapasztalatait.

A gyakorlat ideje alatt a főiskola oktatója ellátogat a gyakorlat színhelyére, konzultál a gyakorlatvezetővel. Szerződést köt a gyakorló intézménnyel, a gyakorlatvezetővel és a hallgatóval.

Tájékoztató anyagot készít a gyakorlatok sikeres lebonyolítása érdekében.

b.) A hallgató kötelezettségei

A gyakorlaton való részvétel a hallgató számára kötelező. Mind a csoportos, mind az egyéni gyakorlaton a megadott időpontban köteles a hallgató megjelenni.

Az összefüggő gyakorlat ideje alatt köteles a gyakorló intézmény munkarendjéhez alkalmazkodva, a gyakorlatvezető által megszabott, illetve a vele egyeztetett munkarendben dolgozni. Ez az idő lehetőleg azonos legyen a gyakorlatvezető munkaidejével.

Résztvesz az intézmény munkaértekezletén és egyéb megbeszéléseken.

Ha a gyakorlatvezetővel való rendszeres megbeszélés elmarad, köteles a tanszék felé jelezni.

Az etikai kódex előírásainak betartása a hallgatóra nézve kötelező!

Az összefüggő gyakorlat során munkanaplót kell vezetnie, amihez a gyakorlatvezető ad szempontokat.

A gyakorlat végén összefoglalót kell írnia, amit a gyakorlat befejezését követő egy héten belül le kell adnia a tanszéken.

c.) *A gyakorlóhely kötelezettségei*

Az intézmény biztosítja a gyakorlatvezetőt, aki elsősorban felelős a hallgató gyakorlatának helyi megszervezéséért és ellenőrzéséért.

Biztosítja a gyakorlathoz szükséges tárgyi és egyéb feltételeket. Hozzájárul, hogy a hallgató betekinthessen a szükséges dokumentációkba.

Lehetőséget ad arra, hogy a hallgató részt vegyen az intézmény munkaértekezletén.

Szerződést köt a főiskolával és a hallgatóval.

d.) *A gyakorlatvezető kötelezettségei*

A gyakorlatvezető a hallgatóval az összefüggő gyakorlat megkezdése előtt megbeszélte gyakorlati terv alapján felel a hallgató tevékenységéért.

Rendszeresen megbeszélést tart a hallgatóval, a gyakorlat végén írásos értékelést készít a tanszéknek.

A gyakorlatvezető felelős a hallgató szakmai eligazításáért. Bemutatja a hallgatónak az intézményben ellátandó feladatokat, s megmondja, hogy milyen munkába kell bekapcsolódnia.

Lehetőséget kell adni a hallgató által nem végzett feladatok megismerésére is.

Felkészíti a gyerekeket /klienseket/ a hallgató érkezésére. Ha probléma merül fel a hallgatóval szemben, akkor értesíti a tanszéket vagy a terepkoordinátort.

4. A gyakorlatok eddigi tapasztalatai

Jelenleg III. évfolyamos hallgatóink a legidősebbek szociálpedagógia szakon. Eddig a IV. félévben nem szakmai jellegű, az V. félévben pedig szakmai jellegű hospitálásokon vettek részt.

A hallgatók tényleges gyakorlati munkája, a különböző pedagógiai technikák kipróbálása az intézményekben ebben az oktatási félévben kezdődik. Így ezekről még nem rendelkezünk tapasztalatokkal. Heti négy órát töltenek a terepen ebben a félévben. A legnagyobb probléma a gyakorlat szervezésében az, hogy Egerben nincs sok gyakorló intézmény, így a hallgatók forgószínpad szerűen jutnak el a félév során a különböző intézményekbe, hogy a szükséges gyakorlatot el tudják végezni. /általános iskola, középiskola, Gyermekváros, Nevelési Tanácsadó, Gyermek- és Ifjúságvédő Intézet/.

Az összefüggő egyéni gyakorlat csak az 1994/95-ös tanév II. félévében lesz első alkalommal a hallgatók számára.

Mivel akkor /az utolsó félévben/ a tanári szakjukhoz kapcsolódóan is tanítási gyakorlaton kell részt venniük, az összefüggő terepgyakorlat lebonyolítását úgy tervezzük, hogy a hallgató saját maga választ gyakorló terepet, ahol 4 hétig folyamatosan dolgozik.

Az intézmény kiválasztásának a VII. félévben december 1-jéig meg kell történnie, ezt a tanszéken be kell jelentenie, hogy a főiskola időben fel tudja venni a kapcsolatot a gyakorló hellyel és a szerződéseket is el lehessen készíteni a gyakorlat kezdetéig.

V. KÖVETELMÉNYRENDSZER

A szociálpedagógusi diplomával rendelkezőnek *ismernie kell*:

- a magyar társadalom fejlődésének történetét, a modernizáló társadalom struktúráját, a struktúrát meghatározó tényezőket, érdekeket;
- a társadalmi egyenlőtlenség kialakulásának okait, a társadalom rétegzettségét, a tanácsadói munka célcsoportjait;
- filozófiai alapfogalmakat, a pszichológia és filozófia kapcsolatát;
- alapvető közgazdasági kategóriákat, a gazdaság-politika-szociálpolitika-oktatásügy alapvető összefüggéseit;
- az ember, és különösen a gyermek személyiségének fejlődés-törvényeit, szocializációját, alapvető szükségleteit, a fejlődést akadályozó tényezőket;

- > a gyermekkori veszélyeztetettség, deviancia kialakulásának főbb forrásait;
- > a segítség, tanácsadás pszichológiai, pedagógiai, egészségügyi és jogi összefüggéseit;
- > a tanácsadói tevékenység rendszerelméleti megközelítését, formáit, folyamatát, más szakemberekkel való együttműködés lehetőségeit, kompetenciahatárokat;
- > az emberi jogokat, a tanácsadói munka jogi kereteit, jogi eszközrendszerét.

A szakképesítést megszerzőknek bizonyítaniuk kell, hogy képesek:

- > a társadalom megismerését szolgáló módszerek alkalmazására;
- > a tanácsadásban működő pszichológiai törvényszerűségek felismerésére és kezelésére;
- > a segítő hálózatról szóló információk, erőforrások összegyűjtésére és aktivizálására;
- > a gyermekek pályaválasztását segítő programok, akciók tervezésére, célok kitűzésére, kontrollálására, elemzésére.

A szociálpedagógusnak rendelkeznie kell:

- > szakmai értékekkel;
- > a gyermekek, fiatalok iránti elfogadással;
- > szociális érzékenységgel;
- > önismerettel, intellektuális nyitottsággal;
- > valamint elfogadják, és képviselik a tanácsadó-munka szakmai és etikai elveit;
- > szilárd etikai normákkal és humán értékekkel.

Várhatóan az 1994/95-ös tanévre megjelenik a szociálpedagógiai szak képesítési feltételeinek rendszere. Képzésünket természetesen ehhez fogjuk a jövőben igazítani.